

Asia: VN/35314/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin kaupungin pelastuslaitos (jäljempänä Helsingin pelastuslaitos) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Helsingin pelastuslaitos pitää kannatettavana tavoitetta, että siviilipalvelus kytkettäisiin lakimuutoksen myötä vahvemmin kokonaisturvallisuuden toimintamalliin sekä julkisen hallinnon varautumista, valmiutta ja jatkuvuudenhallintaa turvaavaan työhön. Palveluspaikkojen riittävän määrän turvaaminen sekä uusien, erityisesti varautumiseen ja valmiuteen kytkeytyvien palvelustehtävien mahdollistuminen muutoksen myötä on tärkeää. Edellä kuvattua tavoitetta osaltaan tukee se, ettei ehdotetulla lain muutoksella ole tarkoitus rajata sitä, mitkä organisaatiot voivat toimia palveluspaikkoina vaan suunnata siviilipalvelusta tukemaan kaikkia palveluspaikkoja varautumisessa ja muussa turvallisuustyössä.

Helsingin pelastuslaitos näkee kannatettavana myös sen, että julkiselle hallinnolle ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus huomioida valmiussuunnittelussaan siviilipalvelusvelvollisten hyödyntäminen. Huomioitavaa on kuitenkin se, että julkisen hallinnon toimijoilla tulee olla realistiset mahdollisuudet hyödyntää siviilipalvelusvelvollisia toiminnoissaan, joka tarkoittaa kouluttamista ja perehdytystä suunniteltuihin tehtäviin sekä osaan tehtäviin voimassa olevaa turvallisuusselvitystä.

Hyvää esityksessä on myös se, että esityksen myötä poikkeusolojen aikaisia palveluspaikkoja koskevaa sääntelyä täsmentämällä varmistetaan, että sotilaallisten kriisien aikana palveluspaikkana voisivat toimia kaikki sellaiset organisaatiot, joilla voisi olla väestönsuojeluun liittyviä vastuita. Väestönsuojeluun liittyvien tehtävien osalta on siviilipalveluksen rinnalle luotava järjestelmä, jossa väestönsuojelutehtäviin osoitettavat siviilipalvelusvelvolliset koulutetaan etukäteen tehtäviin, heitä

perehdytetään säännöllisesti, heille on määrätty palveluspaikka (kunta, kaupunki, organisaatio jne) kuten reserviläisillekin on määrätty. Kriisin aikana kouluttaminen ei ole todellisuudessa mahdollista, eikä se osoita hyvää toimintaympäristön vaatimaa etukäteisvarautumista.

Turvallisuustoimijoiden kanssa toimittaessa, on salassapito- ja virkavastuusäännösten lisääminen esityksen erityisen keskeinen ja kannatettava parannus, joka mahdollistaa velvollisten sijoittamisen tehtäviin, joissa käsitellään turvallisuuden kannalta luottamuksellista tietoa.

Helsingin pelastuslaitos pitää hyvänä, että lakiesitys selkeyttää myös Siviilipalveluskeskuksen oikeutta määrätä siviilipalvelusvelvollisia tilapäisesti viranomaisia avustaviin siviililuonteisiin tehtäviin, kuten öljyntorjuntaan, etsintöihin tai tulvatilanteisiin.

Lakiesityksessä on todettu, että ehdotuksilla ei normaalioloissa ole vaikutuksia julkiseen talouteen. Kuitenkin poikkeusoloissa ehdotetuilla muutoksilla voisi olla merkittäviä vaikutuksia julkiseen talouteen. Palveluspaikkojen kannalta ehdotettujen muutosten suurimmat taloudelliset vaikutukset kohdistuvat tilanteisiin, joissa työpalvelua suorittava velvollinen määrättäisiin tilapäisesti toisen viranomaisen avuksi sekä sotilaallisten poikkeusolojen aikaan. Ehdotuksen mukaan Siviilipalveluskeskuksen määrätessä työpalvelua suorittavan velvollisentoista viranomaista avustavaan tehtävään, tehtävän aikaiset palveluskustannukset maksaisi Siviilipalveluskeskus. Työpalvelupaikalle ei siis aiheutuisi kustannuksia ajalta, jolloin velvollisen työpanos ei ole käytettävissä. Sotilaallisten poikkeusolojen aikana valtio maksaisi kaikki työpalvelua suorittavien palveluskustannukset. Hyvii pitää esitettyjä kustannusvastuiden linjauksia selkeinä ja kannatettavina.

Pitkänen Jani
Helsingin Pelastuslaitos